

5. Roztrhaný dopis

„Copak, chlapče, hraješ si tu skládačku?“

Viktor vzhledl a uviděl nad sebou dobře živeného muže okolo třicítky.

„Jo,“ odpověděl stručně a obrátil se zpátky ke hromádce papírových útržků, které ležela na zídce vedle něj.

„Co to vlastně je, co tady skládáš dohromady?“

„A co je komu do toho?“

„No dobře, nebudu zvědavý.“

To sice řekl, ale jeho chování tomu neodpovídalo. Každopádně se nijak nechystal odejít. Dokonce šťoural dál.

„Odhaduju, že je ti tak dvanáct nebo třináct.“

„Dvanáct.“

Viktor hledal dál, ale nemohl najít kousek, který by se mu hodil. Přítomnost cizího člověka ho trochu znervózňovala.

„Tenhle kousek patří sem nahoru. Je tu vidět ještě kus hlavičky.“

„Jo, správně.“

„Člověče, ten si s tím trháním dal ale práci. Tohle poskládat bude pěkná fuška.“

Viktor k němu vzhledl. „Vlastně jsem nechtěl, aby mi při tom někdo koukal přes rameno.“

„Já nekoukám, jenom se snažím pomoci.“

„No jo, ale pomáhat se nedá, když přitom nekoukáte.“

„Jistě, ale já nečtu, co je tam napsáno. Podívej se, tohle musí přijít na pravý okraj, protože ten kraj je rovný a tohle H stojí svisle.“

Viktor mu musel dát za pravdu, ale neřekl nic.

„Navrhoval bych tohle: začni od místa, kde byl papír přeložený. Složený byl nadvakrát, takhle a takhle. Ten ohyb, který probíhá napříč, musí jít jedním směrem.“

Viktor přehraboval hromádku a hledal útržky se zlomem. Muž si k němu přidřepl, aby lépe viděl.

„Vážený pa... – to je oslovení, patří sem nahoru.“

„Vidíte, teď to ale čtete!“

„Je to tvůj dopis?“

„Ne.“

„Takže tys ho nepsal, a nejsi ani adresát?“

„Ne, vždyť to říkám!“

Zatímco muž zamyšleně převracel kousek papíru sem a tam, řekl jen tak mimochodem: „A jak jsi k němu přišel?“

„Našel jsem to.“

„Našel? A teď si dáváš takovou práci, abys to složil?“

„Už jsem vám řekl, že vám do toho nic není.“ Viktor si uvědomil, že rodičům by se jistě nelíbilo, jak nezdvorně mluví s dospělým člověkem. Teď mu to však bylo jedno, protože měl zlost.

Muž však bez mrknutí pokračoval: „Kromě toho

nepatří zrovna k vybraným způsobům vybírat lidem z popelnice dopisy a číst je.“

Viktor sebou polekaně trhl. „Jak to víte? Chci říct – jak jste přišel na to, že jsem ty papírky vybral z popelnice?“

„Jednoduše. Protože jsem tě při tom pozoroval.“

„He? Aha, tak proto mě teď špehujete?“

„Zní to trochu divně, když někdo, kdo cizím lidem krade z popelnice dopisy, jinému vyčítá špehování.“

Viktor shrábl papírky a řekl rozhodně: „Musím jít.“

„Přeskočilo ti? Dalo nám takovou práci složit tenhle roh, a ty to všechno smeteš zase na hromadu!“

„Jen se přiznejte, že byste si ten dopis taky rád přečetl. A mně děláte kázání!“

„Hele, polož to sem! A opatrně! Tady jich leží pár na sobě. Ty byly utržené společně. To znamená, že musí pocházet ze všech čtyř čtvrtin a být stejně daleko od prostředka.“

„He? Tomu nerozumím.“

„Ve fyzice asi moc nevynikáš, co?“

„Co to má společného s fyzikou? A náhodou jsem v ní dobrý, hlavně v optice.“

„Nejlepší by bylo najít nejdřív všechny krajní kousky.“

Viktora ten muž začal zajímat. Udělalo na něj dojem, jak ho ta věc chytla. A taky to, že se od něj nenechal vyprovokovat, že zůstával stále přívětivý. Viktor začal hledat kousky s rovnou hranou.

„Já budu hledat všechny kousky s přehybem. Uvidíš, že za pár minut dáme dohromady kostru a pak už musíme jen vyplnit zbytek.“

Viktor se na něj podíval. „Vypadá to, že se v tom docela vyznáte.“

„No jo, já jsem svým způsobem odborník na to, co je rozbité a roztrhané.“

„Poslyš,“ řekl muž mimochodem, zatímco otáčel útržek papíru doleva a pak doprava, „když jsi tak zvědavý, proč si nevybíráš dopisy, které jsou jen zmuchlané? Ušetřil by sis tak spoustu práce!“

„No právě! Mě baví to sestavování. Kdyby stačilo ten papír jenom narovnat, nebylo by na tom nic zajímavého.“

„Hele, to vykládej někomu jinému.“

„Myslím to vážně.“

„Tak proč neroztrháš a neskládáš dohromady nějaké noviny? Nemusel by ses hrabat v cizích popelnících. Kdepak, tobě jde o ten obsah!“

„Jak to můžete tak jistě tvrdit?“

„Hele, mně to můžeš říct. Slibuju ti, že to nikomu neprozradím.“

„Ani tomu chlápku, co mu patří ta popelnice?“

Muž se potutelně usmál: „Tomu už teprve ne. Ty ho znáš?“

„Ne, ne, to byla čistě náhoda, že jsem narazil zrovna na tuhle popelnici. Nějaká paní tam právě vysypávala koš s papírem. A zrovna přitom jsem dostal ten nápad.“

„Jaký nápad?“

„Že bych se moh dozvědět něco zajímavýho. Víte, moji kámoši... teda, oni to ani nejsou kámoši, ale rád bych se přidal k jejich partě. Hrajou si na detektivy a vyzvědače a tak. Ona to není docela hra, oni fakt sbírají informace. O všech lidech ve městě. Pozorují lidi a pak si to všechno zapíší. Jirka je někdy i fotografuje. On má dvěštmilimetrový teleobjektiv. Takže může z okna fotografovat párečky v parku, tak detailně, že se dá poznat, kdo to je. A Zdeněk zase dělá tajné nahrávky, že si toho nikdo nevšimne. To je ohromná psina.“

„Aha. A tebe vezmou mezi sebe, když dokážeš sehnat nějakou zajímavou informaci.“

„Právě. Jenomže zatím nevím o ničem, co by sami nevěděli. Potřeboval bych pětisetmilimetrový teleobjektiv ke svému aparátu, to bych je hravě strčil do kapsy. Ale tyhle věci jsou moc drahý. Jsem tady kromě toho docela nový. Těžko můžu sbírat různé drby jako Honza. Jeho teta má obchod a pořád mluví s lidma, takže se dozví všechno, co se šustne.“

„A ty si chceš opatřovat informace takovým špinavým způsobem?“ Ta otázka vypadala přísněji než tvář tazatele.

„Jak – špinavým?“

„Je to ve dvojím smyslu špinavá práce, hrabat se v odpadcích jiných lidí.“

„Já jsem se tam nehrabal, věděl jsem, co hledám.“

„Dopisy, já vím.“

„Ne, ne jen to. To byl právě ten zvláštní nápad, když ta paní vysypávala ty papíry. Hledal jsem schválně roztrhaný dopisy.“

Výraz přátelské přisnosti v mužově obličejí se změnil v nechápavý. Viktor si toho všiml a vysvětloval: „No, když někdo papíry jenom zmuchlá, ale potom nějaký dopis roztrhá na kousičky, může to znamenat jen jedno: právě tohle nemá nikdo číst.“

„Chytrá hlava! Musím říct, že jenom kvůli tomuhle nápadu by sis zasloužil okamžité přijetí do klubu detektivů!“

„Vážně?“

„Vážně! Ale ještě skvělejší by bylo, kdybys našel něco opravdu zajímavého.“

Oba se obrátili zpátky ke své skládačce. Kostru měli brzy hotovou, takže mohli začít s vyplňováním ploch.

Muž se otázal: „Když teď začneme s popsány mi kousky, budu ten text zřejmě muset číst. Nevadí?“

„Pro mě a za mě!“

Viktor žasnul, jak hbitě ten člověk postupoval. Skoro to vypadalo, jako by věděl, jak má výsledek vypadat.

„Zvedá se větrík. Jestli nám to všechno rozfouká, nemůžeme tady pokračovat.“

„Hele, koukněte se, tady se dá už něco přečíst: ...mi říká svědomí. Moje žena... – dál něco chybí.“

Muž položil o něco níž další kousky a četl teď nahlas: „...věděl, jakou vinu tím na sebe беру, tak bych...“

„Člověče,“ Viktorovi vzrušením zčervenaly tváře.

„Tady je řeč o vině! Nakonec jsme možná na stopě opravdickému zločinu! To by bylo senzační! Kdybych přišel s něčím takovým, tak mě do party určitě vezmou!“

„Myslíš?“

„Jasně! I bez teleobjektivu a směrového mikrofonu! Člověče, skutečný zločin! Nic takového tamti ještě nevy pátrali!“

Na cizího muže Viktorovo nadšení očividně nepůsobilo moc nakažlivě, mlčky hledal dál mezi papírky. A pak se najednou vytratila i Viktorova radost: „Ale né, to asi nebude mít žádnou souvislost se zločinem. Spíš něco nábožného – koukněte se sem. Tady na tom papírku stojí „Ježíš“ – jenom ještě nevím, kam to patří.“

„A tady je psáno: ...že mi bude odpuštěno...“

„Copak znamená tohle?“

„Pastor.“

„Pastor? To jako někdo, kdo se má stát farářem? Nakonec to bude ještě zdejší farář!“

Muž se na něj podíval s úsměvem. „No a? Nic horšího to už být nemůže, chceš říct?“

„Ne, proč horšího, ale jestli je to něco nábožného...“

„Tak...?“

„Tak to není nic napínavého.“

„Á, takhle to myslíš. Tak teď to zkus přečíst v celé souvislosti.“

Viktor to zkusil. Rukopis nepatřil zrovna k těm

nejčitelnějším. Zbývalo ještě pár prázdných míst, ale smysl se už dal celkem dobře rozpoznat. A čím dál Viktor četl, tím víc se divil. „No tohle!“

„Čemu se tak strašně divíš?“

„No, že někdo tak dobrovolně sám napíše, co špatného provedl.“

„Tak překvapivé to ale zas není. On tady přece vysvětluje, proč to dělá. Protože cítí svou vinu před Bohem.“

„Před Bohem?“

„Ano, tady to přece je.“

„No dobře, ale to se přece nepíše jiným lidem!“

„Ale ano! To může člověku někdy hodně ulehčit, když to řekne nebo napíše někomu jinému. Nechápeš to?“

„Ne! Když jsem něco provedl, co nikdo nemá vědět, nechám si to taky pro sebe!“

„Když ale víš, že to tak jako tak někdo ví?“

„Aha, já vím, na co narážíte: Bůh vidí všechno.“

Muž se zvedl z podřepu, protože mu už začínaly dřevěnět nohy, a posadil se vedle chlapce, takže dopis ležel mezi nimi. „Správně,“ řekl. „Podívej se, když tvoji kamarádi o každém člověku ve městě vedou zpravodajskou složku...“

„Co to je – složka?“

„Soubor písemností, kde je o člověku všechno zapsáno. Dejme tomu, že by o tobě existovala taková složka, kde bys byl přesně popsáný. Byly by tam fotky

ze tvých nejtajnějších okamžiků, možná dokonce v infračerveném osvětlení potmě. Pak by tam byly nahrávky těch nejhorších a nehlopějších vět, které jsi kdy řekl. A všechny tvoje myšlenky: závist a žárlivost, chtivost, podvody vůči rodičům, sourozencům, kamarádům a učitelům. A docela na konci velká zvětšenina, jak se právě přehrabuješ v popelnici...“

„Přestaňte, to by bylo strašný!“

„Právě. A teď si představ: Bůh o tobě ví úplně všechno. Samozřejmě nejen to špatné, ale i dobré. Ale když to uvážíš, musíš připustit, že tím dobrým se to špatné nijak nevymaže.“

Viktor vypadal trochu zakřiknutě. Pak najednou zvedl hlavu: „O co vám vlastně jde? Chcete mi mluvit do svědomí?“

„Mluvili jsme o tom, proč ten člověk napsal tady ten dopis. To jsem se ti snažil právě vysvětlit. On poznal, že ho Bůh prokoukl. Před lidmi se sice může tvářit, jako by se nic nestalo, ale Bůh o něm ví všechno. To mu nedá pokoj. Potřebuje, aby mu Bůh odpustil. Aby takříkajíc vymazal ty zrádné záznamy, ty zápisy o jeho provinění.“

„A to jde?“

Muž přikývl. „Ano, to jde. Bůh slíbil, že nám naše viny odpustí.“

„Jenom tak?“

„Ne, ne jenom tak. Boha to něco stálo. Poslal sem svého syna. Ten přišel na svět jako člověk...“

„Ježíše.“

„Správně, Ježíše. Zemřel na kříži, ačkoliv byl

nevinný.“

„Ten příběh znám. Dělal jenom dobro, a stejně ho odpravili. To byla sprostárna.“

„Ježíš se ale nestal jenom obětí nějakých sprostých násilníků, on na tu smrt šel dobrovolně.“

„Dobrovolně?“ Tohle Viktor sice taky už slyšel, ale nikdy tomu pořádně nerozuměl.

„Aby nám pomohl,“ vysvětloval muž dál. Díval se při tom na chlapce přívětivě a jako by sám měl radost z toho, co říká, takže Viktor cítil: musí to být pravda, co mi tu vypráví.

„Víš,“ pokračoval ten člověk, „nebeský Otec naložil všechny lidské hříchy na Ježíše. Proto musel umřít. Ne kvůli vlastním hříchům, ale kvůli hříchům lidí. Všech lidí! Taky kvůli mým a tvým hříchům.“

Viktor mlčel. Civěl na poskládaný dopis, ale nečetl jej. V duchu slyšel řinkot rozbitého skla a viděl polekaného starce, jak namáhavě vstává z postele.

Muž pokračoval. „Když teď někdo prosí Boha o odpuštění a odvolává se při tom na Ježíše, Bůh jeho vinu smaže.“

„Roztrhá tu jeho složku, nebo jak se to jmenuje.“

„Správně. A sice na tak malé kousky, že to už nikdy nikdo nedá dohromady.“

„Hm,“ řekl Viktor jen. Po krátké přestávce řekl: „Tenhle člověk to zřejmě věděl. Proto napsal pastorovi. A ten – co ten mu asi na to odpověděl?“

„Napsal mu: Můžete věřit tomu, že Bůh Vám všechno odpustil. V bibli je napsáno, že Bůh odpouští tomu, kdo

se ke svým hříchům upřímně přiznává.“

„Hm.“

Náhle Viktor zvedl hlavu. „Heleďte, jak můžete vědět, co mu napsal?“

Muž se usmál. „Copak na tohle náš malý detektiv nepřišel?“

„Takže – ten pastor, to jste vy?“

„Jo, jo, já jsem ten chlápek, co mu patří ta popelnice.“

„Já pitomec!“

„No, nemusíme to zas tak přehánět.“

„Řeknete to teď – teda, já bych byl moc rád, kdybyste o tom našim nic neříkal.“

„Nemusíš si dělat starosti.“ Usmál se při tom tak přátelsky, že se Viktor jen podivil.

„Ale proč jste to neřekl hned? Chci říct – když jste mě pozoroval z okna – místo abyste za mnou šel do parku a pomáhal mi skládat ten dopis, měl jste vzít klacek...“ Zarazil se.

Představa faráře s klackem se mu zdála přece jen trochu nevhodná. „No, přinejmenším jste mi mohl vynadat a hnát mě pryč.“

„Měl jsem k tomu víc důvodů. Předně bys to nejspíš jinde udělal zas.“

„Ale copak jste na mě neměl vztek?“

„Víš, tvoje prohledávání našich odpadků je zhruba někde na hranici mezi obyčejnou klukovinou a krádeží.“

Rozhodl jsem se, že to bude spíš to první. Předpokládám, že nemáš námitky.“

„Hm.“

„A kromě toho: kdybych tě byl hned zahnal, byl bych ti nemohl říct to, co jsem ti právě všechno řekl. Možná by ses nikdy nedozvěděl, že Bůh tě má rád a chce ti pomoci.“

„Hm.“

„Tak. Ten dopis si jistě můžu vzít s sebou. U té vaší tajné party by ti nijak nepomohl. Ostatně, kdyby tě nechtěli vzít mezi sebe, věděl bych o něčem jiném. V našem sborovém středisku se každý čtvrtek schází klub mládeže. Zajdi tam někdy. Žádné přijímací zkoušky se tam nedělají a žádné tajné informace tam od tebe nikdo nebude požadovat.“

„Ve čtvrtek. Hm. V kolik?“

„Dorost v šest, to se týká tebe, starší mládež v osm. Ale teď už musím jít.“

Vstal a shrábl papírové útržky.

„É - pane faráři, můžu se ještě něco zeptat?“

„Ano?“

„Roztrháte každý dopis, když vám někdo takhle napíše?“

„Samozřejmě,“ odpověděl pastor. Usmál se. „I když nevím, jestli bych je teď neměl raději pálit. Pro případ, že by zas někdo pátral v popelnici.“ Pak opět zvažněl. „A co se mi svěří ústně, zůstane zrovna tak tajemstvím mezi námi a Bohem.“

Viktor v rozpacích sklopil zrak. „Kdybych teda někdy s váma potřeboval mluvit – myslím teda jako o něčem, co se mnou není v pořádku...“

„Zůstane to zrovna tak tajemstvím. Řekneme to jen společně Bohu. Žádný člověk se to nedozví. Možná na to dokonce zapomeneme. Dokonce ani Bůh už na to nebude nikdy myslet, jakmile je to odpuštěno.“

„To by se mi líbilo!“

„Ale teď už musím opravdu jít. Tak nezapomeň: ve čtvrtek v šest.“

„Oukej, pane faráři!“